

Podobenství o pokladu v poli

Rožnov, Střítež, 24.6.2012

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Kol 2, 2-15; 3, 1-4

Text: Mt 13, 44

Království nebeské je jako poklad ukrytý v poli, který někdo najde a skryje; z radosti nad tím jde, prodá všechno, co má, a koupí to pole.

Říká se, že Ježíšova podobenství jsou takové příklady z běžného, každodenního života. To co lidé znali, to Ježíš používá jako příklad. A tak jsou Ježíšova podobenství o zasévání, o sklizni, o práci na vinici, na poli apod. Okopávat pole, to bylo pro Ježíšovy posluchače dennodenní praxí. Jenže kopnout motykou do truhly nebo nádoby s pokladem, to rozhodně není každodenní zkušenost, to je tak nanejvýš každodenní sen chudého rolníka. Pro podobenství však není nutné, aby vždy zrcadlilo jen běžnou zkušenost. Důležité je, že je myslitelné. A nádeník v podobenství jedná opravdu tak, jak by jednal každý skutečný nádeník a také každý posluchač podobenství, kdyby se mu ve skutečnosti něco takového přihodilo. Najít poklad bylo tenkrát stejně nepravděpodobné jako dnes vyhrát miliony v nějaké loterii. A přece ten nepravděpodobný zlomeček možnosti stačí na to, aby člověk případně mohl o tom snít a aby měl třeba i přesně do detailu promyšleno, co všechno v takovém případě udělá. Myslím, že snad každý někdy zauvažoval nad tím, co by udělal, kdyby vyhrál milión. Je to nepravděpodobné, ale představit si to dovedeme.

To je jeden rys příběhu: dráždivá výjimečnost, nevšednost. Příběh má ovšem ještě další, méně příjemnou stránku. To, co ten nálezce udělá, je zcela nepokrytě - podvod. Ten, koho nám tu Ježíš ve svém podobenství dává za příklad, je podvodník. On není „pocitivým nálezcem“, který by šel a zeptal se majitele toho pole, zda ten poklad není jeho. On je nepoctivcem, který majitele pole podvedl. Uvažujte se mnou: Kdyby poklad na cizím poli měl snad podle nějakého práva patřit nálezci, tak by ho nemusel znovu tajně ukryvat a dělat jakože nic neví a zdánlivě zcela bezelstně kupovat pole. Jenže ten muž majiteli záměrně zatajil, že na poli našel poklad. Sahrál to skvěle. Dělal, že kupuje pouze pole, ale přitom věděl, že je v něm poklad. Původního majitele tak bravurně podvedl. Dobře totiž věděl, jakou má teď pole cenu. A proto byl ochoten udělat cokoliv, jen aby to pole získal. Jde a prodá všechno co má a koupí to pole. S radostí klidně zaplatí a možná i přeplatí. Protože jen sám nejlíp ví, jakou má pro něj to pole cenu. Cenu skrytého zlata.

Ježíš v tomto podobenství záměrně volí poněkud provokativní příklad ze světa, z toho „jak to v něm chodí“. Proč? Z podobenství je zřejmé, že to, o čem Ježíš mluví jako o království nebeském, tedy to, co Ježíš lidem nabízí, je něco velikého a vzácného. Je to opravdu poklad. Podobenství začíná slovy: Království nebeské je jako poklad. Kvůli tomu ovšem nemusel vyprávět podobenství. Že Boží slovo, Boží milosrdenství, odpuštění, víra, atd. tedy vše, co patří pod to obrazný název „království Boží“ – že to jsou vzácné poklady, to odkývá skoro každý – jak v tehdejší Izraeli, tak i v dnešních církvích. O jistých cenných tradicích je tu a tam dokonce ochoten slyšet i někdo mimo církev. Dokonce o nich rádi mluvíme. Ovšem, že bychom kvůli tomuto vzácnému pokladu měli obrátit dům vzhůru nohama, že bychom měli zcela konkrétně a razantně změnit svůj život, sáhnout na všechny úspory (a třeba je dát na něco dobročinného) nebo dokonce změnit zaměstnání, vzdát se dosavadního majetku, jistot, vůbec všeho co máme - to přinejmenším není tak samozřejmé. To dokáže nějaký ten světec jako třeba svatý František z Asissi, matka Tereza nebo Albert Schweitzer – a my o nich pak s obdivem mluvíme, hlásíme se k nim, ukazujeme na ně. Ale něco takového se pochopitelně nemůže chtít po nás, obyčejných lidech, kteří většinou máme ještě na starosti rodinu...

A tu podobenství říká: Omyl! To je nedorozumění! Přece právě takto jedná úplně každý i ten nejobyčejnější člověk, dokonce člověk nevalných mravních kvalit v okamžiku, kdy má na dosah ruky obrovský poklad, o kterém snil. Ví přesně, co musí udělat, a bez váhání, dokonce s radostí (!) vydá veškeré úspory a třeba i prodá svůj dům - aby mu životní příležitost neunikla. Nejedná nijak heroicky ani sebeobětavě jako nějaký světec, jedná docela lidově a vychytrale. Když ví, že ho čekají milióny, není mu líto ničeho, co musí pro to udělat. Udělá všechno. Bratři a sestry, problém - podle tohoto podobenství - nespočívá v tom, že každý holt nemůže být Schweitzer nebo matka Tereza nebo jiný světec. Problém je v tom, zda jsme skutečně pochopili, jak vzácné je to, o čem Ježíš mluví - nebo zda právě jen přikyvujeme.

Bratři a sestry, vy jak tu sedíte zde v kostele, jste v roli toho šťastného nálezce. To je sama o sobě role velice příjemná, avšak má v sobě i háček: ocitáme se „v jeho kůži“ právě ve chvíli, kdy má své štěstí ve vlastních rukou ale všechno je dosud otevřené. „Nebesa“ mu přihrála poklad — ale teď záleží na něm, aby se neunáhlil nebo nezpanikařil a aby udělal přesně to, co je potřeba.

Důležitá je tu také perspektiva tohoto vyprávění. Všechna normální vyprávění o pokladech končí tím, jak si někdo vychutnává nenadálé bohatství a nečekáný blahobyt (nebo naopak jak mu bohatství nepřinese štěstí nebo jak je nerozumně rozhází), prostě končí tím, jak už poklad má a (moudře nebo nemoudře) si ho užívá. To naše podobenství jako by se celé soustředilo do oné kritické transakce, kdy člověk už prodá všechno, co má — ale to pole s pokladem teprve kupuje. To je přesně naše situace i pokud jde o Boží království: všechno, co mám je proti pokladu možná dost málo, ale je to něco jistého. Něco co mám. A člověku se setsakramentsky zachvěje ruka, když „prodává“ to málo co má, ale co představuje jakousi jistotu, zatímco ten obrovský zisk ho teprve čeká.

Všimněte si té nejvýraznější a nejvýznamnější dvojice slov, na níž je celé podobenství vystavěno: najít — získat. Najít poklad a vědět o něm ještě neznamená jej mít a neznamená z něho mít užitek. Je třeba ještě cosi podniknout, abychom nalezené získali. To, co je třeba udělat, je takřka maličkost a prakticky samozřejmost ve srovnání s velikou cenou toho nalezeného pokladu. Ale jak nesamozřejmě a zcela pošetile to může vypadat, dokud je ten poklad skrytý.

Bratři a sestry, pro mnohé lidi zůstává ten Boží poklad skrytý. Ani ti, kteří pravidelně naslouchají Ježíšovi, nemusí pochopit hodnotu a význam věcí, o nichž Ježíš hovoří. Ježíšovi naslouchaly početné zástupy lidí. Mnozí přišli i z velké dálky a určitě to nejsou jen samí povrchní posluchači. A vzdor jejich zájmu mluví Ježíš o nechápavosti a neporozumění. Zástupů mnoho, učedníků málo. Obrazně řečeno, jsou zde možná i ti, kteří vidí jen pole, slyší jen slova a příběhy — a co je v nich skryto, jim uniká. Ale především jsou zde ti, kteří uslyšeli a našli pro sebe poklad. Těm Ježíš svým podobenstvím říká: najít ještě neznamená získat. Být posluchačem ještě neznamená být učedníkem. Vědět o možnosti ještě neznamená z ní něco mít. V čem je rozdíl? „Prodal všechno co má“ — to se jistě může dnes stejně jako v dobách Ježíšových i velice doslovně týkat majetku nebo postavení. I dnes je třeba dost humanitárních účelů. Ale aniž bych chtěl tuto materiální stránku zamluvit: ta slova „všechno co má“ prostě naznačují, že poklad, který je na dosah ruky, znamená už teď zemětřesení našich dosavadních hodnot a dosavadního pohledu na život. Nálezce, který včas pochopí o co tu jde, najednou začne, pro své okolí zcela nepochopitelně, jednat velmi riskantně. Přestane si vážit určitých hodnot, kterých si běžně lidé cení a začne je pokládat za bezcenné, protože ví o hodnotách daleko převyšujících cenu toho co dosud měl. A tak se hledí zbavit těch bezcenných věcí, aby mohl investovat do toho, co má skutečnou budoucnost a trvalou hodnotu. Nebere to jako sebeobětování, vůbec ne jako povinnost, ale jako radost! S radostí prodá vše co má, aby koupil to pole. Nic netušící divák si řekne: Blázen! Protože neví o tom skrytém pokladu. My o tom pokladu víme. Ale pochopili jsme jakou má pro nás cenu? Amen.

Modlitba: *Pane Ježíši, s lítostí vyznáváme, že si ceníme věci, které lze vidět a na něž si lze sáhnout. Považujeme si jich víc než hodnot, které přináší víra v tebe. Tvé království je skryté povahy. Dej, ať víra ve tvou vládu je pro nás cenným rodinným stříbrem, které si předáváme z generace na generaci jako to nejcennější dědictví. Amen.*